

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 32

DOM
2016-06-16
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
7469-16

SÖKANDE

Teknostäd AB, 556241-4366

Ombud: Jur. Dr. Frantzeska Papadopoulou
Biolaw juristfirma
Lundagatan 10 A
171 63 Solna

MOTPART

Stiftelsen Tekniska Museet, 802005-9187
Box 27842
115 93 Stockholm

SAKEN

Överprövning av offentlig upphandling

KONKURRENSVERKET	
2016-06-16	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller ansökan om överprövning och beslutar att Stiftelsen Tekniska Museets upphandling av lokalvård i Tekniska museets lokaler på Museivägen 7 i Stockholm med dnr 304/15-115 ska rättas på så sätt att den får avslutas först efter att Stiftelsen Tekniska Museet, i enlighet med 12 kap. 3 § tredje stycket lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, berett Teknostäd AB möjlighet att yttra sig över Stiftelsen Tekniska Museets skäl för att förkasta Teknostäd AB:s anbud samt genomfört en ny utvärdering av anbudet.

Dok.Id 735047

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag – fredag 08:00-16:30
		E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratt		

BAKGRUND

Stiftelsen Tekniska Museet (STM) genomför, genom öppet förfarande, en upphandling av lokalvård i Tekniska museets lokaler. Tilldelningsbeslut fattades den 4 april 2016, i vilket anges att Teknostäd AB (Teknostäd) inte har presenterat bevisning, i form av en kalkyl, där bolaget redogör för hur det låga priset räknats fram och är rimligt gällande avgående- och tillkommande ytor samt att Teknostäds prissättning på flera tilläggstjänster inte är trovärdig. Teknostäds anbud förkastades. Teknostäd har ansökt om överprövning av upphandlingen.

YRKANDEN M.M.

Teknostäd yrkar i första hand att upphandlingen ska rättas genom att Teknostäds anbud inte ska förkastas på den grunden att det är onormalt lågt och i andra hand att upphandlingen ska göras om. Som grund för sin talan anför Teknostäd bl.a. följande. Den 14 mars 2016 begärde STM komplettering avseende kontroll av onormalt låga priser. Teknostäd skickade in kompletteringar den 17 mars 2016 där bolaget redovisade priskalkyl samt de relevanta tekniska och övriga detaljer som påverkar kalkylen. Tyvärr uteblev den sista punkten, förklaring gällande tillkommande- och avgående ytor, på grund av ett tekniskt fel. STM har brutit mot 12 kap. 3 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) eftersom Teknostäd inte har fått tillfälle att, innan tilldelningsbeslut fattades och Teknostäds anbud förkastades, yttra sig över myndighetens skäl att förkasta anbudet med beaktande av de lämnade förklaringarna. Vidare är Teknostäds anbud inte onormalt lågt. Detta blir tydligt vid jämförelse mellan Teknostäds anbud och de övriga anbud som givits in. Teknostäd har även i sitt förtydligande förklarat hur beräkningarna görs samt vilka faktorer, metoder eller utrustning som bidrar till att bolaget kan erbjuda de priser som anges i anbudet. STM har inte angett konkret vilken del av

kalkylen som inte skulle stämma, vilken del av kalkylen som inte är trovärdig eller vad det är som gör att STM drar slutsatsen att prissättningen kan komma att leda till stora förluster för bolaget. STM har inte tagit hänsyn till att Teknostäd är ett företag med god ekonomisk ställning, som kan dra nytta av stordriftsfördelar och som funnits på marknaden en längre period. Teknostäd har erbjudit det mest fördelaktiga priset bland anbudsgivarna. Eftersom Teknostäd trots detta har gått miste om kontraktet på grund av godtycklighet, brist på transparens och likabehandling har bolaget lidit skada.

STM yrkar att bolagets ansökan om överprövning ska avslås. Som grund för sin talan anför STM bl.a. följande. Eftersom Teknostäd lämnat priser som STM ansåg vara onormalt låga avseende avgående och tillkommande ytor och flera tilläggstjänster begärde STM att bolaget skulle komma in med den kalkyl som efterfrågas i punkt 4 i förfrågningsunderlaget. Med hänsyn till att låg prissättning är ett känt problem för den aktuella typen av upphandling begärdes förklaringar och kalkyler avseende lämnade priser på tilläggstjänsterna av samtliga anbudsgivare. Teknostäd kom in med en kalkyl gällande optioner och tilläggstjänster som dock inte påvisade hur de låga priserna räknats fram. Inget svar redovisades för avgående- och tillkommande ytor. Teknostäd gav således inte svar på STM:s fråga och med hänsyn till likabehandlingsprincipen såg sig STM i detta läge förhindrad att på nytt begära förtydliganden från bolaget. Teknostäd har inte lämnat tillfredställande förklaringar till sin låga prissättning och har därför i enlighet med förfrågningsunderlaget och likabehandlingsprincipen uteslutits från upphandlingen. STM har berett Teknostäd tillfälle att förklara sin prissättning innan bolaget uteslöts från upphandlingen. Någon skyldighet att i ett andra steg inhämta ytterligare förtydliganden av prissättningen föreligger inte. STM har även per telefon den 11 april 2016 samt i e-postmeddelande den 13 april 2016 förklarat anledningen till att STM

förkastat Teknostäds anbud. Eftersom Teknostäd rätteligen har uteslutits har bolaget inte lidit, eller riskerat att lida, skada till följd av uteslutningen.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

I 16 kap. 6 § första stycket LOU anges att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i LOU och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts. Prövningen i förvaltningsrätten utgör således en kontroll av om det på grund av vad sökanden har framfört i målet finns anledning att vidta sådana åtgärder som anges i 16 kap. 6 § första stycket LOU.

Målet gäller frågan om den aktuella upphandlingen ska rättas eller göras om på grund av att STM har förkastat Teknostäds anbud med motiveringen att det är onormalt lågt. För att besvara den frågan ska förvaltningsrätten först ta ställning till om STM åsidosatt de förfaranderegler som gäller för att upphandlande myndigheter ska kunna förkasta ett onormalt lågt anbud.

I 12 kap. 3 § första stycket LOU anges att en upphandlande myndighet får förkasta ett anbud om den finner att priset är onormalt lågt. Anbudet får dock förkastas först sedan myndigheten skriftligen begärt en förklaring till det låga anbudet och inte fått ett tillfredsställande svar. I bestämmelsens tredje stycke anges att myndigheten ska ge anbudsgivaren tillfälle att yttra sig över myndighetens skäl för att förkasta anbudet med beaktande av de lämnade förklaringarna.

Regleringen innefattar således en möjlighet för myndigheten att förkasta ett onormalt lågt anbud. Om myndigheten anser att ett anbud förefaller onormalt lågt och också överväger att förkasta detta på den grunden inträder

en skyldighet för myndigheten att undersöka det låga anbudet. Detta ska ske genom det anvisade skriftliga förfarandet i 12 kap. 3 § LOU.

Det är den upphandlande myndigheten som har bevisbördan och som alltså ska visa att det finns skäl för att ifrågasätta ett anbudspris seriositet och med anledning därav begära en förklaring till ett lågt anbud (se t.ex. Högsta förvaltningsdomstolens dom den 18 januari 2016 i mål nr 6579-14).

STM har anfört att museet, för att säkerställa en trovärdig och hållbar prissättning från samtliga anbudsgivare, har inhämtat uppgifter från branschföretaget Diversey Sverige AB och branschföreningen Städbranschen Sverige, vilka uppgett att Teknostäds prissättning för vax- och polishbehandling inte är trovärdig. Mot denna bakgrund finner förvaltningsrätten att det saknas skäl att invända mot STM:s åtgärd att granska anbudet närmare.

Av utredningen i målet framgår vidare att STM har begärt in kompletterande information av bolaget gällande lämnade priser i anbudet. Efter att Teknostäd skickat in underlag, vilket STM bedömt inte innehållit godtagbara förklaringar till Teknostäds låga prissättning, har museet förkastat Teknostäds anbud och fattat ett tilldelningsbeslut. STM har anfört att det inte föreligger någon skyldighet enligt LOU att i ett andra steg inhämta ytterligare förtydliganden av prissättningen samt att STM till Teknostäd, per telefon den 11 april 2016 samt i e-postmeddelande den 13 april 2016, har uppgett anledningen till att STM förkastat bolagets anbud. Förvaltningsrätten finner mot denna bakgrund att utredningen i målet ger stöd för att Teknostäd inte har beretts tillfälle att, innan tilldelningsbeslut fattades, yttra sig över STM:s skäl för att förkasta bolagets anbud. STM har således inte följt det i 12 kap. 3 § tredje stycket LOU föreskrivna förfarandet.

STM:s agerande får enligt förvaltningsrättens mening anses medföra att Teknostäd kan komma att lida skada på grund av att Teknostäd inte har fått möjlighet att, innan tilldelningsbeslut fattades, yttra sig över STM:s skäl för att förkasta bolagets anbud med beaktande av de förklaringar som bolaget lämnat. Det är nämligen inte osannolikt att Teknostäd, för det fall bolaget hade fått möjlighet att yttra sig i enlighet med 12 kap. 3 § tredje stycket LOU, tillfört ytterligare förklaringar till sin prissättning. Detta hade i sin tur kunnat påverka utvärderingen av Teknostäds anbud. Teknostäds ansökan ska därför bifallas och detta ska ske på så sätt att förvaltningsrätten beslutar att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse har gjorts i enlighet med vad som anges under "Förvaltningsrättens avgörande".

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1A LOU).

Eva Pedersen

Rådman

Ellen Agrenius har föredragit målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.